

OZODLIKDAN MAHRUM QILISH BILAN BOG'LIQ BO'LGAN JAZOLAR
IJROSINI TA'MINLASH

Sharopov Mirabbos Akbarovich

O'zbekiston Respublikasi IIV huzuridagi Jazoni Ijro Etish Departamenti To'rtinchi minqaviy hudud mintaqaviy muvofiqlashtirish markazi 35-son manzil koloniyasi Tashkiliy bo'linma boshlig'i mayor

Annotatsiya: O'quvchi e'tiboriga havola etilgan maqolada jazoni ijro etish muassasalarida qo'llaniladigan tarbiyaviy va axloq tuzatish ta'sirining samaradorligini baholashning dolzarb masalalari ko'rib chiqiladi. Mahkumlarga axloq tuzatish ta'sirini o'tkazish usullari shakllarining samaradorligiga ijobiy va salbiy ta'sir ko'rsatadigan omillarning mohiyati bo'yicha muallifning pozitsiyasi batafsil ochib berilgan va qayta tarbiyalash jarayoni samaradorligini yanada oshirish yo'llari ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: Ichki ishlar vazirligining jazoni ijro etish tizimi, tarbiya, axloqiy tuzatish, ozodlikdan mahrum etish, jazolar ijrosini ta'minlash.

Muhtaram yurtboshimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev tomonidan aytilgan quyidagi fikrlar ham bunga yaqqol misol bo'la oladi: "Ichki ishlar organlari hamda barcha huquqni muhofaza qiluvchi organlar va sohaviy xizmatlar xalqqa xizmat qilishi kerak. Shu bilan birga, jamiyatda ham jaholatga qarshi ma'rifat kuchli bo'lishi lozim. Muhit shunday bo'lishi kerakki, hech kim jinoyatga qo'l ura olmasin". Davlatimiz rahbarining yuqoridagi fikrlari ijrosini ta'minlash maqsadida barcha huquqni muhofaza qiluvchi organlar tomonidan misli ko'rilmagan darajadagi ishlar amalga oshirib kelinmoqda. Misol qilib, yuqorida ta'kidlangan ozodlikdan mahrum qilish bilan bog'liq bo'lgan jazolar ijrosini yanada samaraliroq tashkil etish maqsadida, O'zbekiston Respublikasi qonun chiqaruvchi organi va IIVning jazoni jirosini taminlash borasidada birqancha qonunlarga o'zgartirishlar hamda qo'shimchalar kiritilmoqda. Yuqoridagilar bilan bog'liq holda, Jazoni ijro etish muassasalari faoliyati samaradorligini aniqlashda ushbu elementlarni kiritish mumkinmi, degan savol tug'iladi, ozodlikdan mahrum qilish joylaridan nafaqat o'z zimmlariga yuklangan vazifalarni bajarishlarini, balki ularni sifatli bajarishlarini talab qilish to'g'rimi? Shunday ekan, nafaqat belgilangan maqsad va vazifalarni amalga oshirish, balki natijaga eng maqbul tarzda erishishga harakat qilish ham zarur. Davlat jinoyatchilarni keyinchalik qayta ijtimoiylashtirish maqsadida, ularni qisqa muddatda qayta tarbiyalashdan manfaatdor bo'lishi kerak. Qushboqov S. va Yetmishboyev M. ta'kidlaganidek, Jazoni ijro etish muassasalarining mulkiy huquqlarini amalga oshirishi bir qator xususiyatlarga ega bo'lib, uning davlat organi sifatida tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishiga ruxsat etilishi, shartnomalar tuzish orqali mablag' topishi qonun hujjatlarida belgilangan bo'lsada, ammo uning huquqiy maqomiga xos barcha xususiyatlar o'z aksini topgan aniq qonunchilik asosini, xususan O'zbekiston Respublikasi "Ozodlikdan mahrum etish xizmatlari to'g'risida"gi qonunni yaratish g'oyasini ilgari surishgan. Tarbiyaviy ta'sir samaradorligini baholashda jazoni o'tayotgan shaxsning namunali xulq-atvoriga bevosita bog'liq holda mahkumni qayta tarbiyalash kontseptsiyasiga to'g'ridan-to'g'ri yondashishga yo'l qo'yilmasligi kerak. Muallif quyidagi dalillarni keltiradi: jazoni o'tayotgan shaxsning o'qishga, ishlashga, jamoat hayotida faol ishtirok etishga vijdonan va namunali munosabati, intizomiy jazo choralarini olmaganligi, ammo jazo samaradorligini baholashning yagona ko'rsatkichi sifatida qaralishi mumkin emas. qayta tarbiyalash vazifasini bajaruvchi axloq tuzatish muassasasi. Ijtimoiy izolyatsiya bilan huquqiy cheklolarning butun tizimi, intizomiy jazo choralarini qo'llash mahkumni qat'iy intizomga solib qo'yadi, u e'tiqodidan qat'i nazar, unga moslashishi kerak. Jazoni o'tagan shaxsning xulq-atvori ustidan doimiy nazorat bo'lmagan jamiyatdagina amalga oshirilgan tarbiyaviy ishlarning haqiqiy natijalari o'zini namoyon qiladi.

Ozodlikdan mahrum qilish joylaridan ozod qilingan shaxslarning xulq-atvori ma'lum bir davrda mehnatga vijdonan munosabatda bo'lish, qonunga bo'ysunish xulq-atvori, jamiyatda yotoqxonalar normalariga rioya qilish, tuzatish vazifasi bilan tavsiflangan taqdiridagina. va qayta tarbiyalashga to'liq erishilgan deb hisoblanishi mumkin, chunki munosabat, odatlar va e'tiqodlarning o'zgarishi tufayli bo'shatilgan g'ayriijtimoiy xulq-atvor xususiyatlarini yo'q qilish ma'muriy huquqbuzarlik va jinoyat sodir etmaslikdan ko'ra yuqori darajadagi tuzatishdir. jazodan qo'rqish. Bu erda, qoida tariqasida, ozod qilingan shaxsni tavsiflovchi asosiy shaxsiy xususiyatlar o'zini namoyon qiladi - ozodlikdan mahrum qilish joylarida saqlanib qolmagan eski qarashlar va odatlar yoki aksincha, unga singdirilgan yangi ijobiy xarakter xususiyatlari. tarbiyachilar. Erkinlikda, alohida jazoni ijro etish muassasasida tarbiyaviy ishlarni tashkil etishda yutuq va kamchiliklar, ba'zan jiddiy qo'pol xatolar namoyon bo'ladi. Shuning uchun mahkumlarni tuzatish va qayta tarbiyalash intensivligi darajasi shartli ahamiyatga ega va faqat erkinlik sharoitida amalga oshirilishi mumkin bo'lgan gipoteza sifatida qaralishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Qushboqov S., Yetmishboyev M. JAZONI IJRO ETISH MUASSASALARI ISHTIROKIDA TUZILADIGAN FUQAROLIK-HUQUQIY SHARTNOMALARNING MOHIYATI VA AHAMIYATI. – 2022.
2. Евлоев Н.Д. Организация воспитательного процесса среди осужденных в колониях-поселениях // Общество: политика, экономика, право. 2010. № 2. С. 49
3. <https://lex.uz/uz/docs/-6155666>